

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองใหญ่ ๆ ของไทยในปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองคือ ครอบครัวเดี่ยว ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการพึ่งพาอาศัยกันเหมือนกับเมืองเล็ก ๆ ที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อยมีวิถีชีวิตแบบชนบท ชีวิตประจำวันของคนเมืองต้องรีบเร่งแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่ตื่นเช้าต้องรีบออกเดินทางไปทำงาน เพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรที่หนาแน่น คับคั่ง ตกเย็นการเดินทางกลับบ้าน ต้องใช้เวลาในการเดินทางนานเนื่องจากการจราจรที่ติดขัด ต้องเผชิญกับมลพิษทางเสียงและทางอากาศ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพ ในวันหยุดสุดสัปดาห์คนเมืองส่วนใหญ่มักใช้เวลาว่างในห้างสรรพสินค้า หรือพักผ่อนในสวนสาธารณะ เมื่อมีโอกาสในวันหยุดยาว ๆ ช่วงเทศกาลต่าง ๆ คนเมืองนิยมที่จะเดินทางออกต่างจังหวัด เพื่อพักผ่อนกับธรรมชาติที่เป็นธรรมชาติอย่างแท้จริง และอุทยานแห่งชาตินี้เองที่เป็นทางเลือกให้กับสังคมเมือง ที่จะออกไปพักผ่อน เพราะอุทยานแห่งชาติเต็มไปด้วยบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่บริสุทธิ์ เหมาะอย่างยิ่งสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อน ก่อนที่จะต้องกลับไปเผชิญกับชีวิตที่วุ่นวายและความแออัดในตัวเมืองอีกครั้ง

อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่คุ้มครองประเภทหนึ่งของแนวทางการคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ เป้าหมายในลำดับถัดไปเป็นการศึกษาวิจัย และการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน จากเป้าหมายดังกล่าวทำให้เห็นว่า การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติจะต้องก่อให้เกิดความสมดุลในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ที่ควบคู่กันไป เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าทั้งสองเรื่องเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกัน จึงทำให้การจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติจะต้องมีความระมัดระวังอย่างมาก เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทั้งสองดังกล่าว ประกอบกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติจะต้องใช้ความรู้ที่หลากหลายสาขา อาทิเช่น การจัดการทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า พืช และสัตว์ชั้นต่ำ การวางผัง การปรับสภาพภูมิทัศน์ การตลาด สังคม เศรษฐกิจ การวางแผน การจัดการการท่องเที่ยว และนันทนาการ เป็นต้น ปัจจุบันการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติมีความผันแปรไปตามสภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองทำให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย

อีกทั้งการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศส่งผลให้มีการกระจายรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น ประเทศไทยมีอุทยานแห่งชาติทั้งหมด 148 แห่ง มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติแล้วจำนวน 123 แห่ง และอยู่ระหว่างเตรียมการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติอีก 25 แห่ง แบ่งเป็นทางบก 122 แห่ง และทางทะเล 26 แห่ง โดยอุทยานแห่งชาติมีการจัดให้บริการในด้านที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยว ไว้ 2 ลักษณะ คือ 1. จัดให้บริการทั้งที่พักและอาหารซึ่งดำเนินการโดยบุคลากรของอุทยานแห่งชาติเอง 2. อุทยานแห่งชาติให้บริการเฉพาะที่พักแต่อาหารให้เอกชนมาดำเนินการซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอุทยานแห่งชาติ โดยอุทยานแห่งชาติเตรียมที่พักไว้บริการหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ บ้านพัก ค่ายพัก และเต็นท์ ดังตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1 จำนวนที่พักและราคาที่พักของอุทยานแห่งชาติ

ประเภทอุทยาน	ประเภทที่พัก					ราคา (บาท/คืน)	
	บ้านพักของเจ้าหน้าที่เดิม	บ้านพักที่สร้างใหม่เพื่อนักท่องเที่ยว	รวมบ้านพัก	ค่ายพัก	รวมที่พักทั้งหมด	ต่ำสุด	สูงสุด
ทางบก	673	122	795	84	879	300	9,000
ทางทะเล	239	118	357	4	361	400	4,000
รวม	912	240	1,152	88	1,240	-	-

ที่มา : ปกรณ์ (2553)

จากตารางที่ 1-1 พบว่าอุทยานแห่งชาติจัดบริการบ้านพักซึ่งแต่ก่อนเคยเป็นบ้านพักของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ แต่ปัจจุบันได้ให้นักท่องเที่ยวเข้าพักมีจำนวน 912 หลัง ต่อมาอุทยานแห่งชาติได้จัดสร้างบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวโดยตรงเพิ่มอีก 240 หลัง รวมจำนวนบ้านพักเป็น 1,152 หลัง และมีค่ายพักแรมมีอีกจำนวน 88 หลัง รวมจำนวนที่พักในอุทยานแห่งชาติทั้งสิ้นจำนวน 1,240 หลัง จากการส่งเสริมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1-2 จำนวนสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2548-2552

ปีพ.ศ.	2548	2549	2550	2551	2552
จำนวนนักท่องเที่ยว	13,400,821	14,586,941	11,053,155	10,338,829	11,291,370
ข้อมูลการใช้บริการจริง	14,663	18,048	19,955	21,972	24,345

ที่มา : ปกรณ์ (2553)

จากตารางที่ 1-2 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมีจำนวนมากกว่า 10 ล้านคนต่อปี ซึ่งในแต่ละปีมียอดการใช้บริการจริงเพิ่มสูงขึ้นทุกปี จากปี พ.ศ. 2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการจำนวน 14,663 รายการจอง จนถึงในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาใช้บริการจำนวน 24,345 รายการจอง ถึงแม้ว่าการใช้บริการที่พักรจะเพิ่มขึ้น แต่ก็เป็นการจัดให้บริการโดยหน่วยงานของรัฐฝ่ายเดียวโดยไม่มีคู่แข่ง ประกอบกับยังไม่เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการด้านที่พักและอาหาร จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทัศนคติและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงด้านการบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

1.2 ประเด็นปัญหาของงานวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นปัญหาของการวิจัยครั้งนี้เป็น 3 ข้อ ดังนี้

1.2.1 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการใช้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติเป็นอย่างไร

1.2.2 ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติเป็นอย่างไร

1.2.3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากประเด็นปัญหาของงานวิจัยทั้ง 3 ข้อ ผู้วิจัยจึงนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการใช้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ

1.3.2 เพื่อศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ

1.3.3 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาศักยภาพและความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ

1.4.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาศักยภาพและความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติในด้านต่าง ๆ ทั้งหมด 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นที่พัก ได้แก่ บ้านพัก ค่ายพักแรม และเต็นท์ ส่วนที่เป็นอาหาร ได้แก่ ส่วนที่ทางอุทยานเป็นผู้ดำเนินการเอง และส่วนที่ทางด้านอุทยานแห่งชาติจัดให้กับทางเอกชนเข้ามาดำเนินการ

1.4.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เคยใช้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2548-2552

1.4.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนมกราคม ถึง เดือนพฤษภาคม 2554

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาศักยภาพและความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ มีคำศัพท์ที่สำคัญเพื่อให้เข้าใจตรงกัน 5 ข้อ ดังนี้

1.5.1 ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็น และความรู้สึก ที่ทำให้ผู้บริโภคประเมินต่อการเลือกใช้บริการที่พักและอาหารของอุทยานแห่งชาติ

1.5.2 ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่สามารถตอบสนองในความปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

1.5.3 ที่พัก หมายถึง สถานที่รับรองให้กับผู้ที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวพักผ่อนหรือการจัดค่ายพักแรมเพื่อศึกษาธรรมชาติจะมีในรูปแบบบ้านพัก ค่ายเยาวชน และเต็นท์

1.5.4 อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญทางระบบนิเวศวิทยา ซึ่งมีความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นทัศนียภาพอันงดงาม

1.5.5 การบริการ หมายถึง การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

1.6 ประโยชน์ของผลการวิจัย

1.6.1 เป็นข้อมูลให้ฝ่ายที่พักและบริการส่วนจัดการ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช จะได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงที่พักและอาหารในอนาคตให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.6.2 เป็นข้อมูลให้กับฝ่ายบริการด้านอาหารสวัสดิการของอุทยานแห่งชาติและร้านอาหาร
ของเอกชน จะได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงในอนาคตให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

